

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH

*****

NGUYỄN MẠNH CƯỜNG

**PHÁT TRIỂN KINH TẾ GẮN VỚI ĐẢM BẢO
QUỐC PHÒNG, AN NINH CỦA THÀNH PHỐ HÀ NỘI**

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ

NGÀNH: KINH TẾ CHÍNH TRỊ

Mã số: 9310102

HÀ NỘI - 2026

**Công trình được hoàn thành tại
Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh**

Người hướng dẫn khoa học:

1. PGS, TS Lê Quốc Lý

2. TS Đinh Văn Trung

Phản biện 1: PGS.TS. Trịnh Xuân Việt

Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

Phản biện 2: PGS.TS. Nguyễn Xuân Hưng

Đại học Kinh tế quốc dân

Phản biện 3: PGS.TS. Đoàn Xuân Thủy

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

**Luận án được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận án cấp
Học viện họp tại Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh**

Vào hồi 14giờ 30, ngày 29 tháng 5 năm 2026

**Có thể tìm hiểu luận án tại Thư viện Quốc gia
và Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh**

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh (QP, AN) là yêu cầu có tính quy luật trong tiến trình phát triển của mỗi quốc gia, đặc biệt đối với các nước xây dựng nền kinh tế thị trường định hướng XHCN. Dưới góc độ Kinh tế chính trị Mác - Lênin, phát triển kinh tế và đảm bảo QP, AN là hai mặt thống nhất của quá trình phát triển xã hội, có quan hệ biện chứng và tác động qua lại lẫn nhau. Kinh tế tạo nền tảng vật chất cho việc xây dựng tiềm lực QP, AN; ngược lại, QP, AN vững mạnh là điều kiện đảm bảo môi trường hòa bình, ổn định chính trị - xã hội để phát triển kinh tế nhanh và bền vững. Tư tưởng Hồ Chí Minh và quan điểm nhất quán của Đảng Cộng sản Việt Nam đều khẳng định phải kết hợp chặt chẽ phát triển kinh tế với tăng cường QP, AN trong suốt quá trình xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Trong bối cảnh toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế và cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, mối quan hệ giữa phát triển kinh tế với đảm bảo QP, AN đang đặt ra nhiều yêu cầu mới. Bên cạnh những cơ hội phát triển, các thách thức về an ninh kinh tế, an ninh mạng, an ninh dữ liệu và an ninh chuỗi cung ứng ngày càng tác động trực tiếp đến quá trình phát triển. Vì vậy, việc kết hợp phát triển kinh tế với đảm bảo QP, AN cần được tiếp cận như một bộ phận hữu cơ của chiến lược phát triển quốc gia, bảo đảm sự thống nhất giữa mục tiêu tăng trưởng, ổn định chính trị và bảo vệ lợi ích quốc gia.

Ở Việt Nam, kết hợp phát triển kinh tế với tăng cường QP, AN luôn được xác định là quan điểm chiến lược xuyên suốt trong các văn kiện của Đảng. Tuy nhiên, trong thực tiễn vẫn còn những hạn chế như việc lồng ghép yêu cầu QP, AN vào quy hoạch và phát triển kinh tế - xã hội ở một số địa phương chưa đồng bộ; cơ chế phối hợp giữa các chủ thể còn bất cập; yêu cầu bảo đảm an ninh kinh tế, an ninh mạng và xây dựng khu vực

phòng thủ chưa được giải quyết đầy đủ. Điều đó đặt ra yêu cầu tiếp tục hoàn thiện cơ sở lý luận và thực tiễn về phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN dưới góc độ Kinh tế chính trị.

Những yêu cầu này thể hiện tập trung tại thành phố Hà Nội - Thủ đô, trung tâm chính trị, hành chính quốc gia, đồng thời là một cực tăng trưởng quan trọng của cả nước. Hà Nội vừa phải duy trì tốc độ tăng trưởng cao, mở rộng không gian đô thị, phát triển kết cấu hạ tầng, thu hút đầu tư và thúc đẩy chuyển đổi số, vừa phải giữ vững an ninh chính trị, an ninh kinh tế, bảo vệ các mục tiêu trọng yếu quốc gia và xây dựng khu vực phòng thủ vững chắc. Trong quá trình đó nảy sinh nhiều mâu thuẫn cần được giải quyết như giữa mở rộng không gian phát triển với yêu cầu bảo đảm thế trận QP, AN; giữa hội nhập kinh tế quốc tế với bảo đảm an ninh kinh tế; giữa phát triển kinh tế số với bảo vệ chủ quyền dữ liệu và an ninh mạng.

Mặc dù đã có nhiều công trình nghiên cứu về kết hợp phát triển kinh tế với QP, AN ở phạm vi quốc gia và một số địa bàn chiến lược, nhưng chưa có công trình nào nghiên cứu một cách hệ thống dưới góc độ Kinh tế chính trị về phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN của thành phố Hà Nội trong điều kiện phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, hội nhập quốc tế và chuyển đổi số. Vì vậy, việc nghiên cứu đề tài *“Phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh của thành phố Hà Nội”* có ý nghĩa cả về lý luận và thực tiễn, góp phần bổ sung cơ sở khoa học cho việc hoạch định và tổ chức thực hiện các chủ trương, chính sách phát triển Thủ đô theo hướng nhanh, bền vững gắn với củng cố QP, AN.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu của luận án

2.1. Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở vận dụng phương pháp luận của chủ nghĩa Mác - Lênin và tiếp cận từ Kinh tế chính trị học, luận án làm rõ cơ sở lý luận và thực tiễn về phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN ở cấp tỉnh, thành phố; phân tích,

đánh giá thực trạng phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN của thành phố Hà Nội giai đoạn 2015-2025; đề xuất quan điểm và hệ thống giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN của Thủ đô đến năm 2035.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Để thực hiện mục đích trên, luận án tập trung giải quyết bốn nhiệm vụ chủ yếu:

(1) Tổng quan tình hình nghiên cứu trong và ngoài nước, xác định khoảng trống nghiên cứu và hướng tiếp cận của luận án.

(2) Hệ thống hóa và phát triển cơ sở lý luận về phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN dưới góc độ Kinh tế chính trị; xây dựng khung phân tích gồm nội dung, tiêu chí đánh giá và các nhân tố ảnh hưởng.

(3) Phân tích, đánh giá thực trạng phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN của thành phố Hà Nội giai đoạn 2015-2025; chỉ ra những kết quả đạt được, những hạn chế, mâu thuẫn đặt ra và nguyên nhân.

(4) Đề xuất quan điểm, phương hướng và hệ thống giải pháp nhằm tăng cường phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN của thành phố Hà Nội đến năm 2035.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của luận án là quá trình phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN của thành phố Hà Nội dưới góc độ Kinh tế chính trị, trong đó tập trung nghiên cứu mối quan hệ giữa phát triển lực lượng sản xuất, hoàn thiện quan hệ sản xuất, cơ chế huy động, phân bổ và sử dụng nguồn lực, vai trò điều tiết của Nhà nước và sự điều hòa lợi ích giữa các chủ nhằm thực hiện đồng thời mục tiêu phát triển kinh tế và đảm bảo QP, AN.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

Về nội dung: Luận án nghiên cứu phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN trên các phương diện chủ yếu: hoàn thiện thể chế và cơ chế chính

sách; huy động, phân bổ và sử dụng các nguồn lực; kết hợp phát triển các ngành, lĩnh vực kinh tế với xây dựng tiềm lực và thể trận QP, AN; phối hợp giữa các chủ thể và vai trò điều tiết của Nhà nước.

Về không gian: Thành phố Hà Nội.

Về thời gian: Đánh giá thực trạng giai đoạn 2015-2025; đề xuất phương hướng và giải pháp đến năm 2035.

4. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu

Luận án được thực hiện trên cơ sở phương pháp luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về kết hợp phát triển kinh tế với củng cố QP, AN. Các phương pháp nghiên cứu chủ yếu gồm: phương pháp trừu tượng hóa khoa học; phân tích và tổng hợp; logic kết hợp với lịch sử; thống kê, so sánh; điều tra, khảo sát thực tiễn; nghiên cứu tài liệu và phương pháp chuyên gia. Tiếp cận xuyên suốt của luận án là tiếp cận Kinh tế chính trị học, coi phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN là quá trình thống nhất giữa phát triển lực lượng sản xuất, hoàn thiện quan hệ sản xuất, điều tiết lợi ích và vai trò quản lý của Nhà nước.

5. Những đóng góp mới của luận án

Luận án có ba đóng góp chủ yếu sau đây:

Thứ nhất, hệ thống hóa và phát triển cơ sở lý luận về phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN ở cấp tỉnh, thành phố dưới góc độ Kinh tế chính trị; xây dựng khung phân tích gồm nội dung, tiêu chí đánh giá và các nhân tố ảnh hưởng.

Thứ hai, phân tích và đánh giá thực trạng phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN của thành phố Hà Nội giai đoạn 2015-2025 trên cơ sở làm rõ vai trò điều tiết của Nhà nước, cơ chế huy động, phân bổ nguồn lực, sự phối hợp giữa các chủ thể và những mâu thuẫn nảy sinh trong quá trình phát triển.

Thứ ba, đề xuất hệ thống quan điểm, phương hướng và sáu nhóm giải pháp có căn cứ khoa học và thực tiễn nhằm tăng cường phát triển

kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN của thành phố Hà Nội đến năm 2035; trong đó nhấn mạnh việc phát huy cơ chế đặc thù của Luật Thủ đô (sửa đổi), hoàn thiện cơ chế điều hòa lợi ích giữa các chủ thể và thúc đẩy chuyển đổi số phục vụ đồng thời mục tiêu phát triển kinh tế và đảm bảo QP, AN.

6. Kết cấu của luận án

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Danh mục các công trình khoa học của tác giả đã công bố liên quan đến luận án, Danh mục tài liệu tham khảo và Phụ lục, nội dung chính của luận án được kết cấu thành 4 chương.

Chương 1

TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN

Trong những năm gần đây, phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN đã trở thành chủ đề được nhiều học giả và tổ chức nghiên cứu trong và ngoài nước quan tâm dưới nhiều góc độ khác nhau. Các công trình nghiên cứu đã tập trung làm rõ cơ sở lý luận, kinh nghiệm thực tiễn, các nhân tố ảnh hưởng và hệ thống giải pháp nhằm kết hợp phát triển kinh tế với củng cố QP, AN trong bối cảnh toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế và sự phát triển của các thách thức an ninh truyền thống và phi truyền thống. Tuy nhiên, cách tiếp cận, phạm vi nghiên cứu và kết quả đạt được còn có sự khác biệt.

1.1. Các nghiên cứu về lý luận

Các công trình nghiên cứu quốc tế đã tiếp cận mối quan hệ giữa phát triển kinh tế và đảm bảo QP, AN từ nhiều góc độ như kinh tế quốc phòng, an ninh kinh tế, phát triển bền vững, khả năng chống chịu của nền kinh tế và quản trị an ninh quốc gia. Nhiều nghiên cứu của các tổ chức quốc tế như NATO, OECD, RAND đã nhấn mạnh yêu cầu xây dựng nền kinh tế có khả năng chống chịu, phát triển công nghiệp lưỡng dụng, tăng cường an ninh chuỗi cung ứng, an ninh công nghệ và huy động nguồn lực phục vụ đồng thời mục tiêu phát triển và quốc phòng.

Ở Việt Nam, các công trình nghiên cứu đã tập trung làm rõ quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối của Đảng về kết hợp phát triển kinh tế với tăng cường QP, AN; đồng thời phân tích quá trình vận dụng trong điều kiện phát triển nền kinh tế thị trường định hướng XHCN. Một số nghiên cứu tiếp cận dưới góc độ Kinh tế chính trị đã bước đầu đề cập đến vai trò của Nhà nước trong điều tiết phát triển, phân bổ nguồn lực và giải quyết mối quan hệ giữa tăng trưởng kinh tế với đảm bảo QP, AN.

Nhìn chung, các nghiên cứu đã tạo nền tảng lý luận quan trọng cho việc nghiên cứu mối quan hệ giữa phát triển kinh tế và đảm bảo QP, AN. Tuy nhiên, khung phân tích dưới góc độ Kinh tế chính trị đối với cấp tỉnh, thành phố vẫn chưa được xây dựng đầy đủ.

1.2. Các nghiên cứu về thực tiễn phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh

Các nghiên cứu thực tiễn trên thế giới đã phân tích nhiều mô hình kết hợp phát triển kinh tế với củng cố QP, AN phù hợp với điều kiện của từng quốc gia. Một số nghiên cứu về Israel, Hàn Quốc, Hà Lan và các nước thành viên NATO cho thấy việc phát triển công nghiệp lưỡng dụng, xây dựng kết cấu hạ tầng chiến lược, bảo đảm an ninh kinh tế, an ninh năng lượng, an ninh mạng và nâng cao năng lực chống chịu của nền kinh tế đã trở thành xu hướng phổ biến trong bối cảnh cạnh tranh chiến lược và các thách thức an ninh phi truyền thống ngày càng gia tăng. Các nghiên cứu này cũng nhấn mạnh vai trò của Nhà nước trong hoạch định chiến lược, điều phối nguồn lực và kết hợp giữa mục tiêu phát triển với yêu cầu bảo vệ lợi ích quốc gia.

Ở Việt Nam, các công trình nghiên cứu chủ yếu tập trung vào việc tổng kết thực tiễn kết hợp phát triển kinh tế với QP, AN ở phạm vi quốc gia, các vùng chiến lược, khu kinh tế - quốc phòng và một số địa phương. Một số nghiên cứu đã phân tích thực trạng gắn phát triển kinh tế với xây dựng khu vực phòng thủ, phát triển hạ tầng, công nghiệp, nông nghiệp, đô

thị và bảo đảm an ninh trên địa bàn Thủ đô Hà Nội. Tuy nhiên, phần lớn các nghiên cứu mới tiếp cận theo từng lĩnh vực hoặc dưới góc độ quản lý nhà nước, chưa phân tích một cách hệ thống cơ chế huy động, phân bổ và sử dụng nguồn lực cũng như sự điều hòa lợi ích giữa các chủ thể dưới góc độ Kinh tế chính trị.

1.3. Các nghiên cứu về tiêu chí đánh giá, nhân tố ảnh hưởng và giải pháp

Các công trình nghiên cứu đã đề xuất nhiều cách tiếp cận để đánh giá mức độ kết hợp giữa phát triển kinh tế với đảm bảo QP, AN. Các tiêu chí thường tập trung vào tốc độ tăng trưởng kinh tế, chất lượng phát triển, năng lực huy động nguồn lực, mức độ hoàn thiện kết cấu hạ tầng, khả năng đảm bảo an ninh kinh tế, xây dựng khu vực phòng thủ và hiệu quả phối hợp giữa các chủ thể trong quá trình thực hiện.

Nhiều nghiên cứu cũng chỉ ra các nhân tố ảnh hưởng đến quá trình kết hợp phát triển kinh tế với đảm bảo QP, AN, bao gồm thể chế và chính sách, trình độ phát triển lực lượng sản xuất, chất lượng nguồn nhân lực, khoa học và công nghệ, chuyển đổi số, đô thị hóa, hội nhập quốc tế, năng lực quản trị nhà nước và sự phối hợp giữa các lực lượng. Trên cơ sở đó, các tác giả đã đề xuất nhiều nhóm giải pháp như hoàn thiện thể chế, phát triển công nghiệp lưỡng dụng, xây dựng kết cấu hạ tầng có tính lưỡng dụng, nâng cao chất lượng quy hoạch, tăng cường liên kết giữa phát triển kinh tế với xây dựng khu vực phòng thủ, đảm bảo an ninh kinh tế và phát huy vai trò của các chủ thể trong hệ thống chính trị.

Những kết quả nghiên cứu này là nguồn tài liệu tham khảo quan trọng cho việc xây dựng khung phân tích và đề xuất giải pháp của luận án. Tuy nhiên, vẫn chưa có công trình nào xây dựng được hệ thống tiêu chí, phân tích đầy đủ các nhân tố ảnh hưởng và đề xuất giải pháp trên cơ sở tiếp cận thống nhất dưới góc độ Kinh tế chính trị đối với thành phố Hà Nội.

1.4. Đánh giá tổng quan và khoảng trống nghiên cứu

Qua tổng quan có thể thấy, các công trình nghiên cứu trong và ngoài nước đã cung cấp cơ sở lý luận và thực tiễn quan trọng về phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN; làm rõ sự cần thiết của việc kết hợp hai lĩnh vực này trong chiến lược phát triển quốc gia; đồng thời đề xuất nhiều mô hình, tiêu chí đánh giá và giải pháp có giá trị tham khảo. Đây là nền tảng quan trọng để luận án kế thừa và phát triển.

Tuy nhiên, vẫn còn một số khoảng trống nghiên cứu cần tiếp tục làm rõ. *Thứ nhất*, chưa có công trình nào nghiên cứu một cách hệ thống về phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN của thành phố Hà Nội dưới góc độ Kinh tế chính trị. *Thứ hai*, các nghiên cứu chưa phân tích đầy đủ cơ chế vận động của mối quan hệ giữa phát triển lực lượng sản xuất, hoàn thiện quan hệ sản xuất, vai trò điều tiết của Nhà nước và sự điều hòa lợi ích giữa các chủ thể trong quá trình phát triển. *Thứ ba*, trong bối cảnh thực hiện Luật Thủ đô (sửa đổi), đẩy mạnh chuyển đổi số, phát triển đô thị thông minh và hội nhập quốc tế sâu rộng, nhiều vấn đề mới về huy động và phân bổ nguồn lực, phát triển hạ tầng lưỡng dụng, đảm bảo an ninh kinh tế, an ninh mạng và xây dựng khu vực phòng thủ vẫn chưa được nghiên cứu đầy đủ.

Xuất phát từ những khoảng trống đó, luận án tập trung nghiên cứu cơ sở lý luận, phân tích thực trạng và đề xuất hệ thống quan điểm, phương hướng, giải pháp nhằm tăng cường phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN của thành phố Hà Nội dưới góc độ Kinh tế chính trị, góp phần bổ sung cơ sở lý luận và cung cấp luận cứ khoa học phục vụ hoạch định chính sách trong giai đoạn mới.

Chương 2

CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ KINH NGHIỆM THỰC TIỄN VỀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ GẮN VỚI ĐẢM BẢO QUỐC PHÒNG, AN NINH CỦA CẤP TỈNH, THÀNH PHỐ

2.1. Cơ sở lý luận về phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh

Trên cơ sở vận dụng phương pháp luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam, luận án tiếp cận phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN dưới góc độ Kinh tế chính trị. Theo đó, phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN không chỉ là sự kết hợp giữa hai lĩnh vực hoạt động mà là quá trình thống nhất giữa phát triển lực lượng sản xuất với hoàn thiện quan hệ sản xuất, giữa tăng trưởng kinh tế với củng cố tiềm lực QP, AN và giữa lợi ích kinh tế với lợi ích quốc gia, dân tộc dưới sự điều tiết của Nhà nước.

Từ cách tiếp cận này, luận án xác định phát triển kinh tế tạo ra cơ sở vật chất, nguồn lực tài chính, khoa học, công nghệ và nguồn nhân lực cho xây dựng tiềm lực QP, AN; ngược lại, QP, AN vững mạnh tạo lập môi trường hòa bình, ổn định và an toàn cho phát triển kinh tế bền vững. Mỗi quan hệ này mang tính khách quan, biện chứng và chịu sự chi phối của trình độ phát triển lực lượng sản xuất, thể chế kinh tế và yêu cầu bảo vệ Tổ quốc trong từng giai đoạn lịch sử.

Đối với cấp tỉnh, thành phố, phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN là quá trình các chủ thể quản lý nhà nước và các chủ thể kinh tế tổ chức huy động, phân bổ và sử dụng các nguồn lực phát triển nhằm đồng thời thực hiện mục tiêu tăng trưởng kinh tế, nâng cao đời sống nhân dân, xây dựng tiềm lực, thế trận quốc phòng, đảm bảo an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội và giữ vững môi trường phát triển bền vững.

Điểm mới trong cách tiếp cận của luận án là phân tích mối quan hệ này trên ba phương diện: (i) phát triển lực lượng sản xuất gắn với xây

dựng tiềm lực QP, AN; (ii) hoàn thiện quan hệ sản xuất thông qua thể chế, cơ chế phân bổ nguồn lực và điều hòa lợi ích giữa các chủ thể; (iii) phát huy vai trò điều tiết của Nhà nước trong nền kinh tế thị trường định hướng XHCN nhằm bảo đảm sự thống nhất giữa mục tiêu phát triển kinh tế với yêu cầu bảo vệ Tổ quốc.

2.2. Nội dung phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh ở cấp tỉnh, thành phố

Từ khung lý luận trên, luận án xác định nội dung phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN ở cấp tỉnh, thành phố gồm bốn nhóm nội dung chủ yếu.

Thứ nhất, hoàn thiện thể chế, quy hoạch và cơ chế chính sách nhằm lồng ghép yêu cầu QP, AN vào chiến lược, quy hoạch và kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội; bảo đảm tính thống nhất giữa phát triển không gian kinh tế với xây dựng khu vực phòng thủ và quản lý các địa bàn chiến lược.

Thứ hai, huy động, phân bổ và sử dụng hiệu quả các nguồn lực phát triển theo hướng vừa nâng cao hiệu quả kinh tế, vừa tăng cường tiềm lực QP, AN. Nội dung này bao gồm nguồn lực tài chính, đất đai, khoa học và công nghệ, nguồn nhân lực, kết cấu hạ tầng và các nguồn lực xã hội khác.

Thứ ba, kết hợp phát triển các ngành, lĩnh vực kinh tế với xây dựng tiềm lực và thể trận QP, AN. Đối với các đô thị lớn, việc kết hợp được thể hiện thông qua phát triển công nghiệp công nghệ cao, công nghiệp lưỡng dụng, hạ tầng giao thông chiến lược, logistics, chuyển đổi số, đô thị thông minh, thương mại, tài chính, nông nghiệp sinh thái và các lĩnh vực có ý nghĩa chiến lược đối với phát triển và bảo vệ Tổ quốc.

Thứ tư, xây dựng cơ chế phối hợp giữa các chủ thể trong quá trình phát triển, phát huy vai trò của Nhà nước, doanh nghiệp, lực lượng vũ trang và cộng đồng dân cư trong huy động nguồn lực, điều hòa lợi ích và tổ chức thực hiện các mục tiêu phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN.

Những nội dung này có quan hệ chặt chẽ với nhau, tạo thành một chỉnh thể thống nhất. Trong đó, thể chế giữ vai trò định hướng; nguồn lực

là điều kiện vật chất; kết hợp phát triển các ngành, lĩnh vực là nội dung trung tâm; còn cơ chế phối hợp và điều hòa lợi ích là yếu tố bảo đảm cho quá trình phát triển diễn ra hài hòa, hiệu quả và bền vững.

2.3. Tiêu chí đánh giá và các nhân tố ảnh hưởng

Trên cơ sở kế thừa các nghiên cứu trước và yêu cầu của cách tiếp cận Kinh tế chính trị, luận án xây dựng hệ thống tiêu chí đánh giá theo bốn nhóm: (i) mức độ hoàn thiện thể chế và cơ chế chính sách; (ii) hiệu quả huy động, phân bổ và sử dụng các nguồn lực phát triển; (iii) kết quả kết hợp phát triển các ngành, lĩnh vực kinh tế với xây dựng tiềm lực QP, AN; và (iv) hiệu quả phối hợp giữa các chủ thể trong quá trình tổ chức thực hiện.

Luận án xác định các nhân tố chủ yếu ảnh hưởng đến phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN gồm: thể chế và chính sách; trình độ phát triển kinh tế; chất lượng nguồn nhân lực; khoa học, công nghệ và chuyển đổi số; quá trình đô thị hóa và hội nhập quốc tế; năng lực quản lý nhà nước; mức độ phối hợp giữa các chủ thể; và bối cảnh an ninh truyền thống, phi truyền thống. Các nhân tố này tác động đồng thời đến quá trình hình thành, phân bổ và sử dụng nguồn lực cũng như khả năng điều hòa lợi ích giữa các chủ thể trong nền kinh tế.

2.4. Kinh nghiệm thực tiễn và bài học đối với thành phố Hà Nội

Thông qua nghiên cứu kinh nghiệm của một số thành phố trong và ngoài nước, luận án cho thấy việc kết hợp phát triển kinh tế với đảm bảo QP, AN chỉ đạt hiệu quả khi được đặt trong một chiến lược phát triển thống nhất, có thể chế phù hợp và cơ chế phối hợp đồng bộ giữa các chủ thể.

Các mô hình phát triển công nghiệp lưỡng dụng, xây dựng kết cấu hạ tầng chiến lược, phát triển đô thị gắn với bảo đảm an ninh, tăng cường khả năng chống chịu của nền kinh tế và bảo đảm an ninh kinh tế là những kinh nghiệm có giá trị tham khảo đối với Hà Nội. Trong nước, kinh nghiệm của một số địa phương về phát triển khu kinh tế - quốc phòng, quy hoạch phát

triển gắn với xây dựng khu vực phòng thủ và huy động các nguồn lực xã hội cũng cung cấp nhiều bài học thực tiễn quan trọng.

Trên cơ sở đó, luận án rút ra năm bài học chủ yếu cho thành phố Hà Nội: (i) hoàn thiện thể chế và quy hoạch theo hướng tích hợp mục tiêu phát triển với QP, AN; (ii) huy động và sử dụng hiệu quả các nguồn lực; (iii) phát triển các ngành, lĩnh vực kinh tế có tính chiến lược và lưỡng dụng; (iv) điều hòa hài hòa lợi ích giữa các chủ thể; và (v) phát huy vai trò điều tiết của Nhà nước cùng sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị.

Tiểu kết Chương 2

Chương 2 đã xây dựng khung lý luận của luận án dưới góc độ Kinh tế chính trị, làm rõ bản chất, nội dung, tiêu chí đánh giá và các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN ở cấp tỉnh, thành phố. Trên cơ sở đó, luận án xác lập khung phân tích thống nhất để nghiên cứu trường hợp thành phố Hà Nội, trong đó nhấn mạnh mối quan hệ giữa phát triển lực lượng sản xuất với hoàn thiện quan hệ sản xuất, vai trò điều tiết của Nhà nước và cơ chế điều hòa lợi ích giữa các chủ thể. Đồng thời, việc tổng kết kinh nghiệm thực tiễn đã cung cấp những luận cứ quan trọng để phân tích thực trạng và đề xuất giải pháp trong các chương tiếp theo.

Chương 3

THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN KINH TẾ GẮN VỚI ĐẢM BẢO QUỐC PHÒNG, AN NINH CỦA THÀNH PHỐ HÀ NỘI

3.1. Đặc điểm của thành phố Hà Nội tác động đến phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh

Là Thủ đô nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, thành phố Hà Nội giữ vị trí đặc biệt quan trọng trong chiến lược phát triển quốc gia. Đây là trung tâm chính trị - hành chính quốc gia, nơi đặt trụ sở của các cơ quan lãnh đạo cao nhất của Đảng, Nhà nước, Quốc hội, Chính phủ và nhiều tổ chức quốc tế; đồng thời là trung tâm lớn về kinh tế, văn hóa, giáo dục,

khoa học, công nghệ và đối ngoại của cả nước. Vị trí, vai trò đó làm cho Hà Nội vừa là động lực tăng trưởng quan trọng của nền kinh tế, vừa là địa bàn chiến lược đặc biệt về QP, AN. Vì vậy, yêu cầu kết hợp phát triển kinh tế với đảm bảo QP, AN đối với Hà Nội mang tính toàn diện, thường xuyên và có ý nghĩa quyết định đối với sự phát triển bền vững của Thủ đô cũng như của cả nước.

Giai đoạn 2015-2025, thành phố Hà Nội duy trì tốc độ tăng trưởng khá, quy mô GRDP liên tục mở rộng, cơ cấu kinh tế chuyển dịch theo hướng tăng tỷ trọng dịch vụ và công nghiệp công nghệ cao, giảm dần tỷ trọng nông nghiệp. Quá trình đô thị hóa diễn ra nhanh; hệ thống kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội được đầu tư mạnh; các trung tâm đổi mới sáng tạo, khu công nghệ cao, khu công nghiệp, mạng lưới logistics, tài chính, thương mại và dịch vụ hiện đại từng bước hình thành. Đây là những điều kiện quan trọng để phát triển lực lượng sản xuất, nâng cao năng lực cạnh tranh và tạo nguồn lực vật chất cho xây dựng tiềm lực QP, AN.

Cùng với đó, Hà Nội là địa phương có khả năng huy động và tập trung nguồn lực lớn nhất cả nước. Nguồn thu ngân sách, quy mô đầu tư công, khả năng thu hút đầu tư trực tiếp nước ngoài, nguồn nhân lực chất lượng cao và tiềm lực khoa học, công nghệ đều thuộc nhóm dẫn đầu. Hệ thống các trường đại học, viện nghiên cứu, doanh nghiệp công nghệ và các trung tâm đổi mới sáng tạo tạo điều kiện thuận lợi để phát triển kinh tế tri thức, chuyển đổi số và nâng cao năng lực tự chủ về khoa học, công nghệ. Dưới góc độ Kinh tế chính trị, đây là những yếu tố thúc đẩy phát triển lực lượng sản xuất, đồng thời tạo cơ sở vật chất và kỹ thuật để nâng cao tiềm lực QP, AN trong điều kiện mới.

Bên cạnh lợi thế, Hà Nội cũng đang phải đối mặt với nhiều thách thức. Quá trình đô thị hóa nhanh, gia tăng dân số cơ học, áp lực về hạ tầng giao thông, nhà ở, môi trường và dịch vụ công tạo ra những yêu cầu mới đối với quản lý phát triển đô thị. Việc mở rộng không gian phát triển, xây dựng các khu đô thị mới, khu công nghiệp, trung tâm thương mại và hạ

tầng giao thông phải đồng thời bảo đảm yêu cầu xây dựng khu vực phòng thủ, bảo vệ các mục tiêu trọng yếu, duy trì khả năng cơ động chiến lược và giữ vững an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội. Điều này đặt ra yêu cầu ngày càng cao đối với việc lồng ghép QP, AN trong quy hoạch và tổ chức phát triển kinh tế.

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng và cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, Hà Nội còn chịu tác động ngày càng mạnh của các vấn đề an ninh phi truyền thống như an ninh kinh tế, an ninh mạng, an ninh dữ liệu, an ninh chuỗi cung ứng và bảo đảm an toàn cho hệ thống hạ tầng số. Với vai trò là trung tâm tài chính, thương mại, công nghệ và đối ngoại của cả nước, mọi biến động về kinh tế hoặc an ninh đều có thể tác động lan tỏa đến phạm vi quốc gia. Do đó, phát triển kinh tế của Thủ đô không chỉ hướng tới mục tiêu tăng trưởng mà còn phải nâng cao khả năng tự chủ, sức chống chịu của nền kinh tế và năng lực ứng phó với các rủi ro chiến lược.

Những đặc điểm nêu trên cho thấy quá trình phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN của Hà Nội là quá trình giải quyết hài hòa mối quan hệ giữa phát triển lực lượng sản xuất với hoàn thiện quan hệ sản xuất; giữa tăng trưởng kinh tế với giữ vững ổn định chính trị - xã hội; giữa lợi ích kinh tế của các chủ thể với lợi ích quốc gia, dân tộc. Vai trò điều tiết của Nhà nước, chất lượng thể chế và hiệu quả phân bổ nguồn lực có ý nghĩa quyết định trong việc bảo đảm sự thống nhất giữa mục tiêu phát triển kinh tế và yêu cầu xây dựng tiềm lực, thế trận QP, AN. Đây cũng là cơ sở thực tiễn để phân tích, đánh giá thực trạng và đề xuất các giải pháp trong các mục tiếp theo của luận án.

3.2. Thực trạng phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh của thành phố Hà Nội

Trong giai đoạn 2015-2025, thành phố Hà Nội đã quán triệt và cụ thể hóa các chủ trương của Đảng, chính sách của Nhà nước về kết hợp phát triển kinh tế với củng cố quốc phòng, an ninh trong quá trình xây dựng và phát triển Thủ đô. Trên cơ sở các quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội, quy

hoạch xây dựng, quy hoạch sử dụng đất và quy hoạch ngành, thành phố từng bước lồng ghép yêu cầu quốc phòng, an ninh vào quá trình phát triển, hướng tới mục tiêu vừa thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, vừa xây dựng tiềm lực và thể trận quốc phòng, an ninh vững chắc.

(1) Hoàn thiện thể chế, quy hoạch và cơ chế tổ chức thực hiện

Trong thời gian qua, Hà Nội đã tập trung hoàn thiện hệ thống quy hoạch, chương trình, kế hoạch phát triển theo hướng gắn kết giữa mục tiêu phát triển kinh tế với yêu cầu đảm bảo QP, AN. Việc triển khai quy hoạch Thủ đô, điều chỉnh quy hoạch chung xây dựng Thủ đô, quy hoạch giao thông, quy hoạch sử dụng đất và quy hoạch phát triển các ngành, lĩnh vực đều từng bước chú trọng yếu tố quốc phòng, an ninh và xây dựng khu vực phòng thủ.

Thành phố đồng thời ban hành nhiều chương trình, kế hoạch nhằm tăng cường phối hợp giữa các sở, ngành, chính quyền địa phương với các lực lượng quân đội và công an trong quản lý phát triển đô thị, quản lý đất đai, đầu tư xây dựng và bảo đảm an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội. Cơ chế phối hợp liên ngành từng bước được hoàn thiện, góp phần nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước đối với các dự án phát triển kinh tế có liên quan đến QP, AN.

Kết quả này phản ánh vai trò của Nhà nước trong việc định hướng phát triển, xây dựng và hoàn thiện quan hệ sản xuất thông qua hệ thống thể chế, quy hoạch và cơ chế điều phối các nguồn lực xã hội. Thể chế không chỉ tạo khuôn khổ pháp lý cho hoạt động kinh tế mà còn là công cụ để điều hòa lợi ích giữa các chủ thể, bảo đảm sự thống nhất giữa mục tiêu tăng trưởng với yêu cầu giữ vững ổn định chính trị và QP, AN.

(2) Huy động, phân bổ và sử dụng các nguồn lực phát triển

Hà Nội đã huy động ngày càng hiệu quả các nguồn lực từ ngân sách nhà nước, doanh nghiệp, khu vực tư nhân, đầu tư trực tiếp nước ngoài và các nguồn lực xã hội để phục vụ phát triển kinh tế. Nguồn lực đầu tư được ưu tiên cho phát triển kết cấu hạ tầng, chuyển đổi số, giáo dục, khoa học và công nghệ, đổi mới sáng tạo và các ngành có giá trị gia tăng cao.

Việc phân bổ nguồn lực từng bước chuyển từ cơ chế bao cấp sang kết hợp giữa điều tiết của Nhà nước với cơ chế thị trường, tạo điều kiện thu hút các thành phần kinh tế tham gia đầu tư phát triển. Nhiều công trình giao thông, khu công nghệ cao, trung tâm đổi mới sáng tạo, khu công nghiệp, trung tâm logistics và các dự án hạ tầng kỹ thuật được đầu tư, góp phần nâng cao năng lực phát triển của Thủ đô.

Tuy nhiên, việc khai thác một số nguồn lực, đặc biệt là nguồn lực đất đai và tài sản công, vẫn còn những hạn chế; hiệu quả đầu tư ở một số lĩnh vực chưa tương xứng với tiềm năng; cơ chế huy động nguồn lực xã hội cho các công trình có tính lưỡng dụng còn thiếu đồng bộ.

Đây là quá trình Nhà nước điều tiết việc phân bổ các nguồn lực phát triển nhằm bảo đảm hài hòa giữa hiệu quả kinh tế và lợi ích QP, AN. Đồng thời, thực tiễn cũng cho thấy mâu thuẫn giữa nhu cầu huy động tối đa nguồn lực cho tăng trưởng với yêu cầu sử dụng tiết kiệm, hiệu quả và dành nguồn lực thích đáng cho các nhiệm vụ QP, AN.

(3) Kết hợp phát triển các ngành, lĩnh vực kinh tế với xây dựng tiềm lực và thế trận quốc phòng, an ninh

Trong giai đoạn nghiên cứu, Hà Nội đã chú trọng kết hợp phát triển các ngành, lĩnh vực kinh tế với xây dựng tiềm lực QP, AN trên nhiều phương diện.

Trong lĩnh vực *công nghiệp*, thành phố chú trọng ưu tiên phát triển công nghiệp công nghệ cao, công nghiệp điện tử, công nghệ thông tin, công nghiệp hỗ trợ và các ngành có hàm lượng khoa học, công nghệ cao, góp phần nâng cao năng lực sản xuất và từng bước tạo nền tảng cho phát triển công nghiệp lưỡng dụng.

Đối với *nông nghiệp và nông thôn*, Hà Nội tiếp tục đẩy mạnh xây dựng nông thôn mới, phát triển nông nghiệp công nghệ cao, nâng cao thu nhập của người dân, đồng thời củng cố khu vực phòng thủ, xây dựng thế trận quốc phòng toàn dân gắn với thế trận an ninh nhân dân trên địa bàn ngoại thành.

Trong lĩnh vực *kết cấu hạ tầng*, nhiều công trình giao thông trọng điểm như các tuyến đường vành đai, các trục hướng tâm, đường sắt đô thị, hệ thống logistics, mở rộng Cảng Hàng không quốc tế Nội Bài được đầu tư, không chỉ phục vụ phát triển kinh tế mà còn nâng cao khả năng cơ động và đảm bảo QP, AN trong các tình huống cần thiết.

Các ngành *dịch vụ*, thương mại, tài chính, logistics, du lịch, chuyển đổi số và xây dựng đô thị thông minh phát triển mạnh, góp phần nâng cao năng lực cạnh tranh của nền kinh tế Thủ đô, đồng thời tăng cường năng lực quản trị đô thị, bảo đảm an ninh kinh tế, an ninh mạng, an ninh dữ liệu và trật tự an toàn xã hội.

Những kết quả trên phản ánh sự gắn kết giữa phát triển lực lượng sản xuất với xây dựng tiềm lực QP, AN. Sự phát triển của các ngành kinh tế không chỉ tạo ra của cải vật chất mà còn trực tiếp nâng cao năng lực phòng thủ, khả năng huy động nguồn lực và sức chống chịu của nền kinh tế trước các rủi ro và thách thức an ninh mới.

(4) Phối hợp giữa các chủ thể trong phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh

Một kết quả nổi bật trong giai đoạn 2015-2025 là sự phối hợp ngày càng chặt chẽ giữa các chủ thể tham gia phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN. Thành ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân thành phố, các sở, ngành, lực lượng quân đội, công an, doanh nghiệp và nhân dân từng bước hình thành cơ chế phối hợp trong xây dựng quy hoạch, quản lý đầu tư, quản lý đất đai, phát triển kết cấu hạ tầng và xây dựng khu vực phòng thủ.

Các doanh nghiệp ngày càng tham gia tích cực vào phát triển công nghệ cao, chuyển đổi số, xây dựng hạ tầng và cung ứng dịch vụ công; các trường đại học và viện nghiên cứu góp phần đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao và thúc đẩy đổi mới sáng tạo; các lực lượng vũ trang phát huy vai trò nòng cốt trong xây dựng khu vực phòng thủ, bảo đảm an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội và phòng, chống thiên tai, dịch bệnh.

Tuy nhiên, cơ chế phối hợp giữa một số cơ quan, đơn vị còn thiếu đồng bộ; việc chia sẻ thông tin, phối hợp trong quản lý đầu tư, quản lý tài nguyên, ứng dụng khoa học và công nghệ, cũng như điều hòa lợi ích giữa các chủ thể vẫn còn những bất cập.

Quá trình này phản ánh vai trò trung tâm của Nhà nước trong tổ chức, điều phối và điều hòa lợi ích giữa các chủ thể tham gia phát triển. Hiệu quả kết hợp giữa phát triển kinh tế với đảm bảo QP, AN phụ thuộc không chỉ vào quy mô nguồn lực mà còn vào chất lượng thể chế, năng lực quản trị và khả năng phối hợp giữa Nhà nước, doanh nghiệp, lực lượng vũ trang và cộng đồng xã hội.

Kết quả nghiên cứu cho thấy, trong giai đoạn 2015-2025, thành phố Hà Nội đã đạt được nhiều chuyển biến tích cực trong phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN. Hệ thống thể chế và quy hoạch từng bước được hoàn thiện; các nguồn lực được huy động và phân bổ ngày càng hiệu quả; nhiều ngành, lĩnh vực kinh tế được phát triển theo hướng hiện đại, có khả năng phục vụ đồng thời mục tiêu phát triển và củng cố QP, AN; cơ chế phối hợp giữa các chủ thể ngày càng được tăng cường. Dưới góc độ Kinh tế chính trị, những kết quả này phản ánh quá trình phát triển lực lượng sản xuất gắn với từng bước hoàn thiện quan hệ sản xuất, nâng cao vai trò điều tiết của Nhà nước và mở rộng cơ chế phối hợp, điều hòa lợi ích giữa các chủ thể nhằm thực hiện thống nhất mục tiêu phát triển kinh tế với đảm bảo QP, AN trong điều kiện phát triển kinh tế thị trường định hướng XHCN.

3.3. Đánh giá chung

Kết quả nghiên cứu cho thấy, trong giai đoạn 2015-2025, Hà Nội đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng trong phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN. Hệ thống thể chế và quy hoạch từng bước được hoàn thiện; nguồn lực phát triển được huy động ngày càng đa dạng; kết cấu hạ tầng và các ngành kinh tế trọng điểm phát triển theo hướng hiện đại; khu vực phòng thủ được củng cố; QP, AN và trật tự an toàn xã hội được giữ vững. Những kết quả đó góp phần nâng cao vị thế của Thủ đô và tạo nền tảng cho phát triển nhanh, bền vững trong giai đoạn mới.

Bên cạnh những kết quả đạt được, quá trình phát triển vẫn còn bộc lộ một số hạn chế, bất cập như thể chế và cơ chế phối hợp chưa thật đồng bộ; hiệu quả huy động và phân bổ một số nguồn lực còn thấp; sự kết hợp giữa phát triển một số ngành, lĩnh vực kinh tế với xây dựng tiềm lực QP, AN chưa thật chặt chẽ; năng lực khoa học, công nghệ và công nghiệp lưỡng dụng còn hạn chế. Những hạn chế, bất cập trên xuất phát từ nhiều nguyên nhân cả khách quan và nhất là do chủ quan trong nhận thức và tổ chức thực tiễn của chủ thể quản lý, các tổ chức, doanh nghiệp và người dân.

Thực chất, những hạn chế trên phản ánh các mâu thuẫn trong quá trình phát triển của Thủ đô, nổi bật là mâu thuẫn giữa yêu cầu tăng trưởng nhanh với phát triển bền vững; giữa lợi ích kinh tế trước mắt với lợi ích chiến lược lâu dài; giữa yêu cầu mở rộng hội nhập quốc tế với nhiệm vụ đảm bảo an ninh kinh tế và giữ vững QP, AN. Việc giải quyết những mâu thuẫn này đòi hỏi tiếp tục hoàn thiện thể chế, nâng cao hiệu lực quản lý nhà nước, đổi mới cơ chế phân bổ nguồn lực và điều hòa hài hòa lợi ích giữa các chủ thể trong quá trình phát triển.

Chương 4

PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG PHÁT TRIỂN KINH TẾ GẮN VỚI ĐẢM BẢO QUỐC PHÒNG, AN NINH CỦA THÀNH PHỐ HÀ NỘI

4.1. Dự báo bối cảnh mới và phương hướng tăng cường phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh của thành phố Hà Nội

4.1.1. Bối cảnh mới và những yêu cầu đặt ra đối với phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh của thành phố Hà Nội

Trên cơ sở phân tích *dự báo* xu hướng phát triển của thế giới, khu vực và trong nước, luận án cho thấy quá trình phát triển của Hà Nội trong thời gian tới diễn ra trong bối cảnh hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư phát triển mạnh mẽ, chuyển đổi số trở thành động lực tăng trưởng mới và các thách thức an ninh truyền thống, phi truyền thống ngày càng gia tăng. Đặc biệt, việc triển khai Luật Thủ đô (sửa đổi) tạo cơ chế đặc thù cho Hà Nội trong phân cấp quản lý, huy động nguồn lực, phát triển đô thị theo định hướng giao thông công cộng (TOD), khai thác quỹ đất và mở rộng hợp tác công tư (PPP), đồng thời đặt ra yêu cầu phải bảo đảm sự thống nhất giữa phát triển kinh tế với củng cố QP, AN.

Từ đó, luận án xác định *yêu cầu* phát triển của Hà Nội không chỉ là duy trì tốc độ tăng trưởng cao mà còn phải nâng cao năng lực tự chủ của nền kinh tế, tăng cường khả năng chống chịu trước các rủi ro, đảm bảo an ninh kinh tế, an ninh mạng, an ninh dữ liệu và xây dựng khu vực phòng thủ Thủ đô vững chắc trong điều kiện mới.

4.1.2. Quan điểm và phương hướng tăng cường phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh của thành phố Hà Nội

4.1.2.1. Quan điểm phát triển

Trên cơ sở lý luận và thực tiễn nghiên cứu, luận án đề xuất bốn quan điểm chỉ đạo.

Một là, phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN phải được quán triệt như một yêu cầu chiến lược xuyên suốt trong quá trình phát triển Thủ đô, bảo đảm thống nhất giữa mục tiêu phát triển kinh tế với mục tiêu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Hai là, phát huy vai trò kiến tạo, điều tiết của Nhà nước trong hoàn thiện thể chế, quy hoạch, phân bổ nguồn lực và điều hòa lợi ích giữa các chủ thể, tạo môi trường thuận lợi cho phát triển kinh tế gắn với củng cố QP, AN.

Ba là, kết hợp chặt chẽ phát triển lực lượng sản xuất hiện đại với hoàn thiện quan hệ sản xuất; đẩy mạnh đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số, phát triển công nghiệp công nghệ cao, công nghiệp lưỡng dụng và hạ tầng hiện đại nhằm nâng cao đồng thời năng lực cạnh tranh của nền kinh tế và tiềm lực QP, AN.

Bốn là, phát huy sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị, cộng đồng doanh nghiệp và nhân dân; bảo đảm hài hòa lợi ích giữa Nhà nước, doanh nghiệp và xã hội trong quá trình phát triển, phù hợp với cơ chế đặc thù của Thủ đô.

4.1.2.2. Phương hướng phát triển

Việc tăng cường phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN của Hà Nội đến năm 2035 là tiếp tục hoàn thiện thể chế và quy hoạch phát triển theo hướng tích hợp yêu cầu QP, AN; phát triển kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội đồng bộ, hiện đại và có tính lưỡng dụng; thúc đẩy phát triển các ngành công nghiệp công nghệ cao, dịch vụ chất lượng cao, logistics, tài chính, thương mại và kinh tế số; xây dựng đô thị thông minh, chính quyền số; đồng thời tăng cường năng lực quản trị, đảm bảo an ninh kinh tế, an ninh xã hội và xây dựng khu vực phòng thủ Thủ đô ngày càng vững chắc.

4.2. Giải pháp tăng cường phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh của thành phố Hà Nội

Để thực hiện các quan điểm và phương hướng trên, luận án đề xuất sáu nhóm giải pháp chủ yếu.

Thứ nhất, hoàn thiện thể chế và cơ chế chính sách theo hướng lồng ghép yêu cầu QP, AN trong quy hoạch, kế hoạch và các chính sách phát triển; cụ thể hóa các cơ chế đặc thù của Luật Thủ đô (sửa đổi); hoàn thiện cơ chế phối hợp giữa các cấp, các ngành và các lực lượng trong quản lý phát triển.

Thứ hai, đổi mới cơ chế huy động, phân bổ và sử dụng các nguồn lực thông qua khai thác hiệu quả nguồn lực đất đai, tài chính, khoa học, công nghệ và nguồn nhân lực; mở rộng hợp tác công tư, phát triển mô hình TOD và các công cụ tài chính mới; nâng cao hiệu quả đầu tư công và sử dụng các nguồn lực xã hội phục vụ đồng thời mục tiêu phát triển kinh tế và củng cố QP, AN.

Thứ ba, nâng cao hiệu quả kết hợp phát triển các ngành, lĩnh vực kinh tế với xây dựng tiềm lực QP, AN, tập trung phát triển công nghiệp công nghệ cao, công nghiệp lưỡng dụng, kết cấu hạ tầng chiến lược, logistics, nông nghiệp công nghệ cao, đô thị thông minh và chuyển đổi số; tăng cường khả năng phục vụ đồng thời cho phát triển kinh tế và nhiệm vụ QP, AN.

Thứ tư, hoàn thiện cơ chế điều hòa lợi ích giữa các chủ thể, bảo đảm hài hòa giữa lợi ích của Nhà nước, doanh nghiệp và người dân; giữa lợi ích kinh tế trước mắt với lợi ích chiến lược lâu dài; giữa phát triển kinh tế với bảo vệ tài nguyên, môi trường và đảm bảo QP, AN. Đây là giải pháp có ý nghĩa quan trọng nhằm xử lý các mâu thuẫn phát sinh trong quá trình phát triển kinh tế thị trường định hướng XHCN.

Thứ năm, đẩy mạnh ứng dụng khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số, phát triển chính quyền số, kinh tế số, xã hội số; nâng cao năng lực đảm bảo an ninh mạng, an ninh dữ liệu, an ninh thông tin và tăng cường khả năng quản trị đô thị hiện đại.

Thứ sáu, nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước và phát huy sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị, tăng cường phối hợp giữa các cơ quan quản lý nhà nước, lực lượng vũ trang, doanh nghiệp, các tổ

chức chính trị - xã hội và nhân dân trong tổ chức thực hiện các mục tiêu phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN.

Luận án đã xác định rõ mối quan hệ giữa các giải pháp, trong đó hoàn thiện thể chế là tiền đề; đổi mới cơ chế huy động và phân bổ nguồn lực là điều kiện; phát triển các ngành, lĩnh vực kinh tế là nội dung trung tâm; điều hòa lợi ích là cơ chế đảm bảo; khoa học, công nghệ và chuyên đổi số là động lực; còn nâng cao hiệu lực quản lý nhà nước là yếu tố quyết định kết quả thực hiện.

Tiểu kết Chương 4

Trên cơ sở những vấn đề lý luận và thực tiễn đã được làm rõ, Chương 4 đề xuất hệ thống quan điểm, phương hướng và sáu nhóm giải pháp nhằm tăng cường phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN của thành phố Hà Nội đến năm 2035. Các giải pháp được xây dựng theo cách tiếp cận Kinh tế chính trị, bảo đảm sự thống nhất giữa phát triển lực lượng sản xuất với hoàn thiện quan hệ sản xuất, giữa phát triển kinh tế với củng cố QP, AN, giữa vai trò điều tiết của Nhà nước với phát huy cơ chế thị trường và giữa lợi ích của các chủ thể với lợi ích quốc gia, dân tộc. Đồng thời, các giải pháp phù hợp với cơ chế đặc thù của Thủ đô theo Luật Thủ đô (sửa đổi), góp phần tạo cơ sở khoa học cho việc hoạch định và tổ chức thực hiện chính sách phát triển Hà Nội nhanh, bền vững gắn với giữ vững QP, AN trong giai đoạn mới.

KẾT LUẬN

Luận án “*Phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN của thành phố Hà Nội*” đã được nghiên cứu trên cơ sở vận dụng phương pháp luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về kết hợp phát triển kinh tế với củng cố QP, AN; đồng thời tiếp cận dưới góc độ Kinh tế chính trị để phân tích mối quan hệ giữa phát triển lực lượng sản xuất, hoàn thiện quan hệ sản xuất, vai trò

điều tiết của Nhà nước và sự điều hòa lợi ích giữa các chủ thể trong quá trình phát triển Thủ đô.

Trên cơ sở tổng quan các công trình nghiên cứu trong và ngoài nước, luận án đã xây dựng và hoàn thiện khung lý luận về phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN ở cấp tỉnh, thành phố; làm rõ khái niệm, nội dung, tiêu chí đánh giá và các nhân tố ảnh hưởng; đồng thời bổ sung cách tiếp cận nghiên cứu dưới góc độ Kinh tế chính trị, nhấn mạnh sự thống nhất giữa phát triển kinh tế với xây dựng tiềm lực QP, AN trong điều kiện phát triển kinh tế thị trường định hướng XHCN và hội nhập quốc tế.

Thông qua nghiên cứu trường hợp thành phố Hà Nội giai đoạn 2015-2025, luận án đã phân tích và đánh giá toàn diện thực trạng phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN; chỉ ra những kết quả đạt được trong hoàn thiện thể chế, huy động và phân bổ nguồn lực, phát triển các ngành, lĩnh vực kinh tế, xây dựng kết cấu hạ tầng và tăng cường phối hợp giữa các chủ thể; đồng thời làm rõ những hạn chế, các mâu thuẫn phát sinh và nguyên nhân của chúng dưới góc độ Kinh tế chính trị.

Trên cơ sở dự báo bối cảnh phát triển đến năm 2035, luận án đã đề xuất hệ thống quan điểm, phương hướng và sáu nhóm giải pháp nhằm tăng cường phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN của thành phố Hà Nội. Các giải pháp được xây dựng theo hướng bảo đảm tính thống nhất giữa phát triển lực lượng sản xuất với hoàn thiện quan hệ sản xuất; giữa hiệu quả kinh tế với yêu cầu giữ vững QP, AN; giữa cơ chế thị trường với vai trò điều tiết của Nhà nước; đồng thời chú trọng hoàn thiện cơ chế điều hòa lợi ích giữa các chủ thể và phát huy hiệu quả cơ chế đặc thù của Thủ đô theo Luật Thủ đô (sửa đổi).

Kết quả nghiên cứu của luận án góp phần bổ sung cơ sở lý luận về phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN dưới góc độ Kinh tế chính trị; đồng thời cung cấp luận cứ khoa học và thực tiễn phục vụ việc hoạch định, tổ chức thực hiện các chủ trương, chính sách phát triển Thủ đô Hà Nội theo hướng nhanh, bền vững gắn với giữ vững đảm bảo QP, AN trong giai đoạn mới.

DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ CÓ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN

1. Nguyễn Mạnh Cường (2025), Hoàn thiện cơ chế, chính sách liên quan đến phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN tại thành phố Hà Nội, *Tạp chí Quản lý nhà nước*, <https://www.quanlynhanuoc.vn/>, 28/08/2025.
2. Nguyễn Mạnh Cường (2025), Phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN ở một số thành phố và kinh nghiệm đối với Thủ đô Hà Nội, tại trang <https://lyluanchinhtri.vn/phan-trien-kinh-te-gan-voi-bao-dam-quoc-phong-an-ninh-o-mot-so-thanh-pho-va-kinh-nghiem-doi-voi-thu-do-ha-noi-7124.html?gidzl=UYJ9UL2ROYjwFC1vNenW9Nqmod11YsqXPMIOT4NORdDIQCmYJzWwScnXoYz6YcqhdJJFU6KIYPDbMPXZ9G>, 7/9/2025.
3. Nguyễn Mạnh Cường (2025), “Phát triển kinh tế gắn với đảm bảo QP, AN - nhân tố đảm bảo sự phát triển bền vững trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc”, *Tạp chí Kinh tế và quản lý*, (85), tr.29-34.